

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in soboto ob 11. uri popoldne ter stane z izrednimi prilagami ter s »Kazipotom« ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . . . 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta . . . . . 6 » 60 » » 3-30
četrt leta . . . . . 3 » 40 » » 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 7. v Gorici v »Goriški Tiskarni« A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 8. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglaš in poslanice se računajo po peti vrstah če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po dogodbi. Večje črke po prištetju.

Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. popoldne. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7. v I. nadstr. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

„PRIMOREC“

izhaja neodvisno od »Soče« vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

»Soča« in »Primorec« se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Telefon št. 83.

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

XXXV.

Z današnjo številko stopa »Soča« v svoje petintrideseto leto.

Štirintrideset let časnikarske dobe na vročih goriskih tleh pomeni dolgo dobo, polno dela, energičnega in vstrajnega dela, uspehov in neuspehov, britkih razočaranj, trpljenja, žrtv in krutega preganjanja.

Z vso zgodovino naše dežele v teku teh petintridesetih let je tesno združen naš list »Soča«, ki je bila vedno glasnica vseh onih goriskih Slovencev, ki se borijo za naše pravice, za svobodo in napredek.

Če listamo po starih in novejših letnikih, iz vseh nam veje nasproti duh boja za naše svote pravice, za naš vsestranski napredek. Veje nam nasproti energični boj z drugorodci. Nahajajo se mesta po starih letnikih, katera se čitajo tako, kakor da bi bila pisana za sedanje čase, kar pač znači, da moramo nadaljevati neizprosni boj proti sovražnemu drugorodu toliko časa, do zmagamo. Borila se je »Soča« toliko let, borila se bo i nadalje proti temu tujemu sovražniku kakor tudi proti sovražnikom našega naroda pod domačo streho.

Če čitamo po starih letnikih, naletimo prav pogostoma na jednake boje, kakoršne bomo sedaj s klerikalci. Način boja je bil isti, kakor sedaj, namreč klerikalci takrat so se zaletavali istotako kruto in brezobzirno, škodljivo in nevarno ob vsak pravi napredek goriskih Slovencev, kakor delajo tudi dan današnji. S kratka: vsestranski boj se bje naprej.

»Soča« bo hodila tudi nadalje po dobro začrtani poti, obrača pa se za pomoč toliko do zvestih redno plačujočih naročnikov, kolikor tudi do sotrudnikov, ki naj nam gredo na roke v težavnem poslu. Res, da štejemo precejšnje število sotrudnikov, ali želimo, da se število njih še pomnoži, zlasti na deželi. S skupnimi močmi dosežemo brez dvoma uspehe, vsestranske uspehe za naš narod na Goriskem,

pod zlatim geslom nepozabnega prvoritelja Lavriča:

Vse za omiko, svobodo in napredek!

K novemu občinskemu redu.

III.

Še nekaj imamo povedati.

Odpor proti stalno nastavljenim občinskim tajnikom od strani klerikalcev je z njihovega stališča na sploh umeven. Klerikalcem ni za red v občini v glavnem, marveč v glavnem je njim za to, da gospodarijo. Kako gospodarijo, to jim je pa zopet postranska reč.

Politikujoci duhovnik na deželi hoče imeti nad klerikalnim županom in staršinstvom svojo vrhno besedo, ki prilaga do veljave zlasti ob volitvah; hoče imeti vpliv in merodajnost pri občinskih poslih, sumpatje mu prilaga jako prav, ako je vrhu vsega še občinski blagajnik.

Umevno torej, da se tak politikujoci duhovnik brani z vsemi štirimi stalno nastavljenega, inteligentnega, kolikortoliko neodvisnega občinskega tajnika. Politikujoci duhovniki po deželi sploh grdo gledajo po svojih farah vsakega bolj izobraženega človeka. Kolikor se da hitro, se ga lotijo, in če jim še tako pravično ugovarja, pa ga razkričijo za liberalca, brezverca, za nevarnega človeka. Poleg sebe ne trpijo nikogar, vse le pod nogami! Če pa pride v občino tajnik, zmožen, izobražen, ki bo gledal na red ter vršil svojo službo z vso dolžno dovršenostjo, potem je morda odklenkalo tu in tam umešavanju iz farovža v občinske reči. Tako bi moralo biti sicer povsodi, ali tako ni in tako tudi ne bo povsodi, kadar se nastavi novi tajnik, kakor hitro se dobiho med njimi ljudje, ki se bodo prodajali farovžu. V tem slučaju je nevarna klerikalcem le kontrola deželnega odbora. Ker pa pri deželnem odboru protežirajo klerikalce, se jim ni pravzaprav nič bati, da se jim zgodi kdove kaka nesreča z nastavljanjem tajnikov po novem občinskem redu. Pajer ne zapusti Gregorčiča, kadar dela zase; zase pa dela, kadar podpira

klerikalce, ker le ti mu služijo po pasje pokorno, mu ne kalijo vode, marveč nemo in ponižno kleče pred njim, češ, naj se godi njegova volja. Brez dvoma se poskusi potom novih tajnikov iti klerikalcem na roko. Čemu torej tak krik in vik? To vse radi tega, da se že naprej opozarja bodoče občinske tajnike: če pridete, pa boste morali plesati, kakor bomo mi godli. Ako bi se to zgodilo, potem bi se nehali protiviti stalni tajniški službi, ker ostalo bi pravzaprav vse lepo pri starem; in ako bi padlo kje klerikalno županstvo, bi ostal njihov tajnik še vedno tu.

Z uporom proti novemu občinskemu redu bi dosegli klerikalci radi eno ali drugo: ali da ostane pri starem, ali pa če pride do stalne tajniške službe, da se utesni ter se s terorizma že naprej vse te nove občinske službenice. Njim je le za to, da ostane gospodarstvo v občini, kjer »gospodarijo« sedaj, v prvem in drugem slučaju v njihovih rokah še nadalje. To je glavni namen upiranja.

Kaj njim mari za to, če kak klerikalni župan po nepotrebi zapravlja občinski denar, če plačuje občina nepotrebne globe ter trpi škodo radi nevednosti župana in tajnika, zaščita jim, da so oni na krmilu. Po tem je že gotovo, da je vedno na razpologo v njihove namene v prvi vrsti dosti denarja. Kaj drugo! Naj le še plačujejo naprej nevednost, ki je sicer najdražja, ob kateri pa se tako lepo živi — tako si mislijo, po tem delajo...

Ali dokler bodo dajale občine velikanske svote za nališpane cerkve, široširne farovže, dokler bodo katera prispevala k novim mašam s stotaki in stotaki, dokler bo to, se bržčas dobi tudi primeren denar za stalno tajniško službo, po kateri se ima držati strog red v vsem občinskem uradovanju ter delati v blagor občine. Namesto trositi take zneske za cerkve in farovže, se da le toliko, kolikor je baš potreba, prispevke, namenjene za nove maše, je pa tisočkrat bolj pametno porabiti v dobro občinske namene nego jih zapiti in zajesti ali zabiti v slavloloke.

S tem končujemo, povdarjaje, da nismo imeli v teh člankih namena braniti nov občinski red, marveč da nam je bil le namen,

pokazati, zakaj se klerikalci repenčijo in kaj hočejo.

Ministerska kriza — rešena.

Slednjič je padel tudi Körber. Pustil ga je na cedilu toliko mu priljubljeni § 14.; ni se mogel zateči k njemu, ter zadovoljiti vojaško oblast. Treba je bilo privoljenja od strani parlamenta; tega privoljenja pa ni mogel dobiti, zato je šel slednjič tudi on. Slovani nimamo vzroka, tožiti za njim, ker je bil nasproten vsem slovanskim težnjam, ker je hotel vladati le z Nemci proti Slovanom, in ker se je trdovratno držal § 14., da je le mogel vladati naprej. Nikdar ni bilo pod njim resnega truda, spoprijazniti se s Čehi tako, da bi mogli ti opustiti obstrukcijo, vsled česar bi prišla zbornica poslancev do rednega dela, marveč vsi njegovi poskusi so merili na to, podvreči si Čeha, pa tako, da bo Nemec vedno in povsodi na vrhu, Čeh, sploh Slovan, pa še naprej državljan druge vrste.

Dolgo časa je vladal, skoro 5 let — ali sedaj je bil konečno prisiljen tudi on podati demisijo, katero je cesar tudi sprejel. Pritiskali so zlasti vojaški krogi, ki so imeli že pripravljenega svojega moža, od katerega upajo dobiti z lahkoto zahtevane milijone v vojaške svrhe. Baron Gautsch je zastopal uspešno vojaške zahteve v delegacijah; zato se nadejajo, da se mu posreči tudi v državnem zboru dobiti zahtevane milijone.

Da je postal torej Gautsch zopet ministerski predsednik, v to so bili merodajni vojaški krogi. Denarja za vojaške namene je potreba, zato potreba ministerskega predsednika, ki izposluje svote ter jih izroči označenim svrham. Ne splošna nezadovoljanost, ne splošni kritični položaj, v kateri je spravišla vlada državo s takim vladanjem, kakoršno je bilo Körberjevo, nič takega ni prihajalo v poštev pri nastali ministerski krizi, marveč v ospredje so stopili generali. Vojaške potrebščine najprvo, ti davkoplačevalci, pa še čakaj, da začne zbornica poslovati tudi za druge reči.

Barona Gautscha poznamo. Leta 1885. je bil v Taffejevem ministerstvu minister za uk in bogočastje, kar je ostal do novembra 1903. V Badenijevem ministerstvu je bil zopet

— 37 —

Brez dogme.

Roman.

Spisal H. Sienkiewicz. Iz poljščine poslovenil Podravski.

(Dalj.)

Ali tu pa naboji niso primerni... Ko bi se tudi zaletel z glavo v steno... treba je odložiti stvar do jutra... Ali si pa mislite, gospod, da se bi dal drugič pripraviti do tega. Marsikateri, ki bi se bil v prvi sapi vstrelil v glavo, ali kako drugače pogledal smrti v oči, drugo jutro tega gotovo ne stori. Bili so tudi taki, ki so dospeli semkaj naslednji dan ter si kupili obodek... Meni je pa pri tem silil na dan smeh. »Tu imaš obodek ter živi zdrav.«

Zapisujem ta razgovor radi tega, ker se mi reči, tikajoče se samoumora, močno vrté po glavi, in besede starega puškarja se mi zdé kaj pomenljive v tej zadevi.

Dne 27. rožnika.

Časih mi pride na misel, da me je Angelica ljubila, da sem se mogel z njo poročiti — ter vživati jasno, ogromno srečo — da je bilo vse to odvisno od mene in da sem vse to napravil, in to vsled svoje nesposobnosti do življenja. In takrat se vprašujem: Ali se mi res že ni začelo mešati v glavi — in ali sem zares mogel imeti Angelico za zmerom? Ali vendar se spominjam izborna vsega teka dogodkov od onega trenutka, ko sva se spoznala, do danes. A kaj še potem, ko si rečem, da bi ta ženska bila moja in meni

tako zvesta, kakor je onemu ter še stokrat zvestejša, ker me je ljubila z vso dušo!

Prirojena nesposobnost — da, tako je! Toda ko bi me tudi to povsem opravičevalo v mojih očeh, — kaj mi to hasne, ko mi pa to ne prinaša nobene tolažbe? Nekoliko olajšave mi prinaša edino misel, da tako potomeci preživeli rodov, kakor tudi potomci najbujnejših, končajo tek svojega življenja s tem, da jih zasujejo prstjo. To mi zmanjšuje razliko med menoj in tako imenovanimi vrlimi ljudmi. Vsa nesreča bitij, meni podobnih, je njih izključenost. Kako bedaste pojme imajo sploh ne le romanopisci, marveč celo psihologi po poklicu in celo fiziologi o preživeli rodovih! Oni si predstavljajo zmerom, da notranji nesposobnosti življenja odgovarja neprestano fizična zaočalost, majhna rast, slabe mišice, anemični možganje in plitek razum. Mogoče, da je temu časih tako, toda delati iz tega splošno pravilo, to je blodnja in pedantno ravnanje. Potomeci preživeli rodov se odlikujejo ne s pomanjkanjem životnih močij, marveč s pomanjkanjem harmonije med njimi. Jaz sem fizično krepak človek in nisem bil nikdar bedast — poznal pa sem ljudi mojega okoliša, krepko vzrastle, nalik starodavnim Grkom, sposobne, bistroumne, kateri vendar niso znali živeti ter so slabo končali, zlasti vsled pomanjkanja ravnotežja med v ostalem kar bujnimi životnimi močmi. Oni pri nas so slični slabo organizirani družbi, o kateri ni znano, kje pričenjajo pravice onih ter končajo drugih. Stojimo neredno, a splošno je znano, da brezredno ni mogoče stati. Vsaka od teh močij deluje in vleče zgolj na svojo stran, pogostoma prepotegne vse druge — in iz tega se rode tragične izključenosti.

Jaz prav sedaj boleham na taki izključenosti, kateri se imam zahvaliti, da me razun Angelice ničesar ne zanimala, da za ničesar ne morem pripeti življenja. Toda ljudje ne razumejo, da tako pomanjkanje harmonije, taka anarhija životnih močij, je hujša bolezen, nego fizična in moralna anemija. To je razvozanje zagonetke. Nekdaj so življenje in društveni odnosi pri našali nam rešitev, ker so zahtevali od nas dejanj in nas tako nekako silili do njih. Danes, ko smo se odtegnili od življenja, ko nas zastruplja modrovanje in brezupnost, se naša bolezen v teh tako nehygieničnih pogojih še bolj poostruje. Dospeli smo končno do tega, da smo sposobni ne za dejanja, marveč samo za poskoke, vsled česar najbolj sposobni in najbolj bogato nadarjeni sredi nas končajo življenje zmerom z nekako znorelostjo. Iz vsega, iz česar obstoji življenje, nam je ostala v resnici samo ženska — in eno od dvojnega — ali se razpršimo, ko potrošimo groš za grošem od naše životne glavnice za razbrzdanost, ali pa, oprijemši se nekake ljubezni, kakor veje, ki raste nad breznom, visimo v ozračju, tembolj izpostavljeni nevarnosti, da si zlomimo vrat, ker si najbolj pogosto izberemo nepravdo ljubezen, ki nosi v bistvu svojem zarodek tragedije. Znano mi je, da moje čutilo do Angelice mora slabo končati — in vedoč to, ne poskušam se temu niti braniti, kajti bramba bi bila tudi brezuspešna.

Dne 28. rožnika.

Kopeli in zlasti hladno tukajšnje ozračje kaj dobro vpliva na zdravje gospe Celine. Dan za dnevom je živahnejša — in ker jo obkoljujem s skrbjo, ker skrbim za njeno ugodno življenje, kakor bi mi bila

1905

Traberjev anatomično patalogičen muzej.

V Gorici — izvozni trg.

Odprt vsak dan od 9. ure zjutraj do 9. ure zvečer.

Vstopnina 40 vin.

Andrej Fajt pekovski mojster

v Gorici Corso Franc. Bios. št. 2.
filijalka v isti ulici št. 20.

Sprejema naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejšega, za rove maše in godove, kolače za birmance, poroke itd. Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji naročnikov.

Ima tudi na prodaj različne moke, fino pecivo, fina vina in likerje po zmernih cenah.

Za veliko noč priporoča gorliške pince, potlice itd.

Gorica — Gorica

Klimatično zdravilišče.

Hôtel Südbahn

na Telovadnem trgu, poleg ljudskega vrta. — Hotel prvega reda. — V hotelu in dependanci nad 70 sob in salonov. — Lastna električna razsvetljava. — Električni avtomobil-omnibus k vsem brzovlakom in po potrebi. — Velik park pretežno z eksotičnim rastlinstvom. — Mirna, krasna lega, nič prahu, kakor nalašč za one, ki hočejo prijetno in mirno preživeti nekaj časa v Gorici. — Izborna kuhinja in klet. — V hotelu je obsežna knjižnica.

Prva koncesijonirana delavnica z motornim obratom za fino mehaniko, fiziko, matematiko, optiko, fino brušenje in poliranje itd. Vpeljava strelododov, elektrike, brzojavov, hišnih telefonov, plina in vode.

Poprave se izvršujejo hitro in po ceni.

Ivan Potočnik & A. Hügel

Gorica, za vojašnico.

Precizijska delavnica predmetov za merjenje.

Bogata zaloga

raznih predmetov za razsvetljavo za plinovo in električno luč.

Oprave za kopelji, sesalke vseh sistemov. — Popravilnica avtomobilov, motociklov in dvokoles. — Delavnica za pobakrenje in poniklanje. — Pumpe, železne in kovinske cevi. Zaloga mesarskega orodja, kuhinjskih nožev, brivskih britev, škarij itd.

Anton Krušič

krojaški mojster in trgovec
Corso Giuseppe Verdi št. 33

izdeluje

vsakovrstne obleke

za vsak stan,

kakor tudi

za civilne, vojaške in držav. uradnike.

Za vse obleke je vedno v zalogi raznovrstno ravno in došlo sveže angleško i domače blago za jesensko in zimsko dobo.

Ima zalogo gotovih oblik in površnih sukenj za vsak stan.

Cene zmerne.

Kerševani & Čuk

v Gorici

Stolni trg št. 9 (Piazza Duomo)

priporočata svojo

zalogo šivalnih strojev

raznih sistemov,

za umetno vezenje (rekamiranje)

Zaloga dvokoles.

Mehanična delavnica konec Raštelja št. 4 sprejema vsako popravo šivalnih strojev, dvokoles, pušk in samokresov.

Šivalne stroje in poprave jamčiva od 5-10 let.

DIJAMANTI za rezanje stekla

od K 1-80, 2-40, 3-4, 4-4, 5-4, 6-4, 8-4, 10-4, 12-4, 15-4, 20-4, 30-4

— nad 10,000 komadov ima v zalogi —

ANGELO CASAGRANDE v Trstu

Portici di Chiozza 1. Razpošiljatev tudi posameznih komadov po povzetju. Telefon 994.

Anton Ivanov Pečenko — Gorica

Velika zaloga

pristnih belih in črnih vin iz lastnih in drugih priznanih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 l naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Zaloga piva

„Delniško društvo združenih pivovarov Zaleo-Laški Trg in pizenjskega piva „prazdroj“ iz sloveče češke „Mladanske pivovarne“.

Zaloga ledu, karerega se oddaja le na dobo od 100 kg naprej.

Cene zmerne. Postražba poštna in točna.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo je sklenilo v skupni seji dne 28. nov. 1902. tako:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 %. Stalne vloge od 10.000 kron dalje z odpovedjo 1 leta po dogovoru. Rentni davek plačuje pos. sama.

Posojila: na vknjižbe po 5 1/2 %, na varščino ali zastavo 6 %, na menice 6 %. Glavni deleži koncem leta 5 1/2 %.

Stanje 31. dec. 1903. (v kronah): Članov 1777 z deleži K = 123.644. — Hranilne vloge 1.416.573.66. — Posojila 1.471.650.42 — Vrednost hiš 162.162.93 (v resnici so vredne več). — Reserčni zalog 70.125.85.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Telefon št. 79.

Ekspart Mizarska zadruga Ekspart

v Gorici — Solkanu

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

tovarna s strojevnim obratom na parno in vodno silo naznanja, da izdeluje

najrazličnejša pohištva vseh slogov

ter sprejema v delo vsa večja stavbna dela.

Podružnica v Trstu Via di Piazza vecera 1. Zastopstvo v Splitu ter Orjentu.

Cene zmerne, delo lično in solidno.

ZLATAR

— DRAGOTIN VEKJET —

(C. VECCHIET)

Corso 47 — TRST — Corso 47

Priporoča svojo prodajalnico zlatanine, srebrnine ter žepnih, zlatih in srebrnih ur.

Sprejema naročbe ter poprave zlatih in srebrnih predmetov ter žepnih ur. Velika izbér srebrnine za darila.

Kupuje ali zamenja z novimi predmeti staro zlato in srebro.

Cene zmerne.

Mihael Ussai

— kovaška in ključavničarska delavnica —

Židovska ulica št. 7.

Zaloga štedilnikov, sesalk in cevij za vodo. Izvršuje vsako popravo in vpeljavo sesalk in vodovodov.